

دریچه

در سینا چه می گذرد؟

ترجمه: ساناز نفیسی

■ «محمد مرسی» رئیس جمهوری منتخب مصر برای حل بحران امنیتی پیش روی خود زیر فشار است. او در واکنش به کشته شدن ۱۶ سرباز مصر در صحرای سینا، اقدام به اعزام نیروی کمکی با هدف تامین امنیت در مرزها، توقیف و برکناری رئیس سازمان اطلاعات و همچنین اجتناب از سستیز و کشمکش با اسرائیل در مناطق مرزی کرد که این خود آغازگر چالشی جدی برای رهبر کم تجربه‌ای چون اوست که از زمان فعالیت رسمی‌اش کمتر از دو ماه می گذرد.

بحران موجود در منطقه سینا صرفا محدود به حوادث رخ داده در هفته گذشته نیست. این منطقه مدتی طولانی است که به دلیل اعمال غیرقانونی نیروهای شبهنظامی دچار هرج و مرج شده است. باید توجه داشت که بی‌ثباتی و بحران در این منطقه پس از سقوط و برکناری حسنی مبارک در سال ۲۰۱۱ افزایش یافته است. با کاهش نیروهای امنیتی و نظامی مصر در این منطقه، قاچاقچیان و نیروهای شبهنظامی عملا کنترل صحرای سینا را به دست گرفتند.

گسترش و تداوم هرج و مرج و بی‌قانونی درسینا، نوعی بی‌ثباتی را در این منطقه ایجاد کرده که این امر می‌تواند زمینه‌های لازم را برای فسخ معاهده صلح ۱۹۷۹ منعقدہ میان مصر و اسرائیل فراهم کند.

حوادثی که طی هفته گذشته در صحرای سینا رخ داد قابل تامل بوده و باید زوایای آن به صورتی همه‌جانبه مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد. دولت مصر هفته گذشته هزاران نفر از سربازان و نیروهای نظامی خود و همچنین خودروهای زرهی و تجهیزات نظامی را به این منطقه اعزام کرد.

نکته مبهم در ایین میان آن است که آیا گزارش‌های رسانه‌های خبری مصر در ارتباط با کشته شدن ۲۰ شبهنظامی مسلح و توقیف و بازداشت ۱۹ نفر دیگر حقیقی است یا صرفا نمایشی ظاهری از عملکرد به اصطلاح «قاطع و موفقیت آمیز» نیروهای دولتی مصر در این منطقه؟

پس از حمله خونین به پاسگاه مرزی در صحرای سینا، محمد مرسی رئیس سازمان اطلاعات، فرمانده نیروهای گارد ریاست‌جمهوری و فرماندار سینای شمالی را بر کنار کرد. اقدامی که هم می‌توان آن را تصفیه کابینه از عناصر و مقامات رسمی وابسته به رژیم گذشته دانست و هم نوعی برخورد با این مقامات به دلیل قصورشان در برقراری امنیت و کشته شدن تعدادی از سربازان.

اکنون این پرسش مطرح است که آیا عملکرد محمد مرسی در واکنش به این حوادث صرفا اقدامی یک جانبه از سوی او بوده یا واکنش او را باید نوعی تغییر اساسی در مواضعش نسبت به فرماندهانی دانست که او با توافق آنان قدرت را به دست گرفته است.

اگر نیروهای شبهنظامی غزه مسئول ارتکاب این حملات شناخته شوند، این امر برای مرسی به عنوان یک رئیس‌جمهور اسلام‌گرا مشکلاتی را ایجاد می‌کند. به این معنا که او از یک طرف عضو گروه اخوان المسلمین است؛ گروهی که با حماس به عنوان یک جریان مسلط بر منطقه غزه متحد است، اما از سویی دیگر ممکن است مرسی در واکنش به حوادث رخ داده برخلاف تمایل حماس اقدام به مسدود کردن تونل‌های حفر شده در این منطقه کند؛ تونل‌هایی که از آنها برای قاچاق موادغذایی، کالاهای خانگی و همچنین ارسال تجهیزات استفاده می‌شود. به همین دلیل او ممکن است از سوی گروه حماس برای بازنگه داشتن این تونل‌ها تحت فشار قرار گیرد، چراکه تونل‌ها تنها خطوط حیاتی برای ارسال کالاهای مصرفی و مورد نیاز و ضروری برای شهروندان غزه است. بنابراین تصمیم مرسی در این حوزه می‌تواند به مساله‌ای حساس در منطقه تبدیل شود.

شاید تنها نکته قابل ملاحظه و برجسته در این حادثه، عدم برخورد جدی میان مصر و اسرائیل است. رژیم اسرائیل نسبت به تقویت و افزایش نیروهای نظامی مصر و همچنین اعزام نیروی هوایی به این منطقه اعتراضی نکرد؛ اقداماتی که انجام آنها توسط دولت مصر در حقیقت مغایر با معاهده صلح ۱۹۷۹ منعقدہ میان مصر و اسرائیل تلقی می‌شد. زیرا بر مبنای آن معاهده، صحرای سینا به عنوان منطقه‌ای غیرنظامی لحاظ شده است.

در حال حاضر ممکن است اخوان المسلمین که مدتی طولانی با اسرائیل مخالفت می‌کرد، پس از این حوادث، ارزش دست‌یابی به امنیتی متقابل را در این منطقه درک کند. به نظر می‌رسد محمد مرسی، دولتگردان و اعضای کابینه او در مواجهه با مشکلات پیش رو، روزهای سختی را در پیش داشته باشد چراکه آنها باید هم زمان ضمن حل مسایلی چون بازسازی و تجدید حیات اقتصاد ورشکسته مصر و فراهم کردن فرصت‌های شغلی، با رشد و گسترش نظامی گری در منطقه سینا نیز برخورد کنند.

منبع: نیویورک تایمز

انگار حادثه و بحران در کشورهای این منطقه تمامی ندارد. انقلاب پشت انقلاب، جنگ پشت جنگ، حادثه پشت حادثه. آنچه طی ماه‌های اخیر در کشورهای عربی از جمله مصر می‌گذرد، شاهد این ماجراست. مصر پس از تغییر رژیم هنوز روز خوش به خود ندیده است. صحرای سینا ناامن شده، نظام سیاسی ثبات لازم را ندارد و وضعیت معاش مردم آشفته است. جوانان انقلابی میدان

التحریر به هم فی‌الحال به نظاره آنچه می‌رود نشسته‌اند. «توفیق اکلیمندوز» (Tewfik Adimandos) استاد دانشگاه قاهره و استاد دانشگاه سوربن پاریس است. به اعتقاد او ارتش مصر با توجه به گستره نفوذش، قدرت واقعی را در دست دارد و همچنان می‌تواند بازیگر مهمی در عرصه سیاست نیز باشد.

این مورخ و تحلیلگر مسایل جهان عرب و مصر هر چند وضعیت اقتصادی امروز مصر را وحشتناک توصیف می‌کند اما روند توسعه در این کشور را رو به بهبود می‌داند.

اکلیمندوز پسر این باور است که مردم مصر خواستار روابط دوستانه با ایران هستند اما در عین حال بر تضاد علاقه‌مندی‌های این دو کشور در سطح منطقه نیز تاکید دارد. گفت‌وگوی شرق با توفیق اکلیمندوز را بخوانید.

♦ ♦ ♦

۴ با گذشت ۱۸ ماه از سرنگونی مبارک، هنوز برخی بر گذاشتن نام «انقلاب» بر تحولات این کشور تردید دارند و معتقدند ساختار سیاسی کاملا وازگون نشده است. در مصر چه می‌گذرد؟

به نظر من آنچه در مصر روی داد بی‌شک یک انقلاب بود. ممکن است انقلاب مصر موفق بوده و یا شکست خورده محسوب شود، اما به صورت واضح این یک انقلاب است. طی چند ماه اخیر آنچه باعث ایجاد حس انقلابی در مصر شد به صورت یک حس مشترک سیاسی به طور چشمگیری میان مردم در حال افزایش است. رژیم مصر از پایه و اساس تغییر کرده است و در ماه‌های بعد از انقلاب همه ارتباطات اجتماعی و عادی دولت بر اساس مذاکره شکل گرفته است. شاید بتوان گفت حتی در مورد تقسیم کردن آب در روستاها نیز این اتفاق در حال وقوع است. وضعیت اقتصاد در مصر امروز وحشتناک و وضعیت سیاسی بی‌ثبات است. این روشن است که مصر در وضعیت اقتصادی موجود دچار بحران خواهد شد. وضعیت امروز مصر تا حدودی نشان از سرسختی اخوان المسلمین دارد. این گروه به هر قیمت و با هر چشم‌انداز سیاسی در حال تلاش برای ایجاد ثبات اقتصادی در مصر است ولی این تلاش‌ها به نظر ناموفق می‌آید. پیش‌بینی‌های اقتصادی به سادگی بیانگر این مساله است که سال‌ها طول خواهد کشید تا دولت مصر بتواند دست‌کم یک‌میلیون شغل در سال ایجاد کند و برای دستیابی به این موفقیت تنها پس‌انداز و داشته‌های مردم مصر کافی نیست.

۴ یکی از منابع مهم در آمیزایی مردم مصر صنعت توریسم است. آیا با توجه به فعالیت‌ها و مخالفت‌های سلفی‌ها و برخی اعضای اخوان المسلمین، توریسم در مصر رونق خواهد گرفت؟

مردم مصر به رشد توریسم و سرمایه‌گذاری‌های خارجی نیز نیاز دارند اما این سرمایه‌گذاری خارجی اتفاق نمی‌افتد مگر اینکه وضعیت اجتماعی و مالی این کشور ثبات پیدا کند و بی‌شک وضعیت مالی بدون توریسم درست نخواهد شد.

به اعتقاد من، هر دو گروه اخوان المسلمین و سلفی‌ها به جذب توریست اعتقادی ندارند

اما با این حال اخوان المسلمین قصد دارد که پیروز میدان شود و با توجه به دو دست داشتن قدرت، با ایین مساله کنار بیاید. این در حالی است که ما نمی‌دانیم آیا سلفی‌ها هم می‌خواهند اخوان المسلمین به موفقیت دست یابد؟

۴ در کابینه مرسی نمایان، وزارتخانه‌های کلیدی را دست دارند. برخی نیز معتقدند این یک کابینه غیر حزبی است.

ترکیب کابینه مصر را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ ترکیب کابینه مساله مهمی نیست چراکه به محض تشکیل یک نظام جدید می‌توان یک انتخابات جدید برگزار و ترکیب کابینه را عوض کرد.

به طور اساسی کابینه مرسی، کابینه غیرحزبی‌ای نیست. کابینه مرسی کابینه‌ای ضعیف است.

هم‌اکنون در مصر دو روش متفاوت برای برقراری تعادل در قدرت وجود دارد. روش اول ایقاي کنترل‌های نظامی است که این کنترل‌ها در قسمت‌های عمیق و پایایی، سخت‌تر اعمال می‌شود. در صورت اجرای این روش، اخوان‌المسلمین محبوبیتش را از دست خواهد داد. روش دیگر این است که گفته شود اخوان‌المسلمین تنها گروهی هستند که می‌توانند این نقش سیاسی را بازی کنند و مدعی شوند آنها تنها کسانی هستند که می‌دانند چه می‌خواهند؛ تنها کسانی که به صورت نظام‌مند می‌توانند قدرت را در مصر به دست بگیرند. به هر حال اخوان و دولت مرسی در حال حاضر پشتیبانی آمریکا را دارند.

با این وجود در حال حاضر زمینه‌ای برای بروز این اتفاق وجود ندارد و ارتش نمی‌تواند همه قدرت مصر را به دست بگیرد.

باید به این مساله توجه کرد که انقلاب‌کنندگان در مصر افرادی جوان هستند که با ارتش بیش از

اخوان‌المسلمین مرزبندی دارند. من ترجیح می‌دهم بر نظریه دوم- قدرت داشتن اخوان- پایبند باشم اگرچه کاملا بر درستی آن اطمینان ندارم.

۴ نقش ارتش را در ساختار سیاسی و قدرت در مصر چگونه‌می‌بینید؟

با توجه به ترکیب کابینه، ارتش و اخوان، دارایی‌ها و قدرت را بین خود تقسیم کرده‌اند. اخوان‌المسلمین کنترلش را روی دو وزارت کلیدی اطلاعات و دیوان بیشتر کرده است و ارتش هم وظیفه دفاع از کشور و محافظت داخلی مصر را بر عهده دارد. ارتش همچنین وزارت خارجه و دارایی را کنترل می‌کند اما من فکر نمی‌کنم این برای ارتش کافی باشد. ارتش به چیزی بیش از این چشم دارد. در حال حاضر مصر از روش‌های کهنه برای اداره کشور استفاده می‌کند.

۴ مخالفان مرسی ۴۸ درصد از آرا را در انتخابات به دست آوردند. بنابراین قابل چشم‌پوشی نیستند. آیا با این حساب می‌توان گفت که نظام سابق هنوز نفوذ و محبوبیتی در میان مردم دارد؟

به اعتقاد من خبر، روش‌ها و افراد رژیم پیشین مصر محبوبیتی در مصر ندارند. علت محبوبیت و تعداد آرای ژنرال شفیق هم به دلیل محبوبیتش در رژیم قبل مصر نیست. این به دلیل برتریست یکسان او در دو رژیم و زاویه‌بندی شدید او با اخوان‌المسلمین است.

۴ نقش سلفی‌ها را در تشدید تنش‌ها در سینا، چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا آنها می‌توانند در ترکیب قدرت سیاست مصر نقشی چشمگیر داشته باشند؟

برنامه‌اجرای شریعت سلفی‌هابیش از اخوان‌المسلمین میان مردم مصر محبوبیت پیدا کرده است. مرسی در دوره اول انتخابات نتوانست بیش از ۲۶/۲۵ درصد از آرا را بیابد. با اینکه سلفی‌ها یک شاخه سیاسی اصلی دارند اما سازمان‌یافته نیستند ولی در حال فراگیری آن هستند. ایین قضیه که آنها مشتاق به دیدن شکست اخوان‌المسلمین هستند یا نه، برای من روشن نیست.

سلفی‌گری یک جنبش است که می‌تواند هر دو مسیر را طی کند. این جنبش ممکن است تقویت یا تضعیف شود. می‌تواند همه قدرت را به دست بیابد یا خیلی زود شکست بخورد. باید اضافه کنم که دولت مصر وضعیت امنیتی در صحرای سینا را بد اداره کرده است. روش‌های امنیتی دولت برای برقراری امنیت و تلطیف کردن شرایط، معکوس عمل کرد.

۴ با این همه، روابط مصر با اسرائیل و فلسطین را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

روابط فلسطین و مصر نیز به کارکرد حماس بستگی دارد. درباره رابطه مصر و اسرائیل، این واضح است که مصر به واقع به ثبات و امنیت در صحرای سینا نیاز دارد و روشن است که این ثبات به سرعت به دست نخواهد آمد. از سوی دیگر قرارداد «کمپ دیوید» می‌تواند شرایط استقرار ارتش مصر در سینا را تحت‌تاثیر قرار دهد. همچنین روشن است که در حال حاضر دولت اسرائیل علاقه‌مند است که شاهد موفقیت مصر برای برقراری ثبات در این کشور باشد.

استقرار ثبات در سینا نیز به نحوه عملکرد حماس و سلفی‌ها بستگی دارد. نوع نگاه مردم مصر نسبت به حماس به دو دسته تقسیم می‌شود. دسته اول بر این باور هستند که حماس بخشی از حل مساله است و گروه دیگر بر این عقیده‌اند که حماس خود بخشی از مشکل است. این مساله را زمان مشخص خواهد کرد.

۴ ایجاد روابط احتمالی بین ایران و مصر را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

همان‌طور که شما می‌دانید در زمان مبارک هم بر اساس اسناد موجود، مردم مصر خواستار روابط دوستانه با ایران بودند. در حال حاضر، اخوان‌المسلمین هم خواستار روابط خوب با ایران است. همچنین یکی از مشاوران ارشد

جهان

«توفیق اکلیمندوز» تحلیلگر مسایل جهان عرب:

آمریکا پشتیبان «مرسی» است

فربیا پوزو

محمد مرسی در کنار سرانشکر السینسی وزیر دفاع جدید مصر / عکس: AP

قصد ایجاد تغییر در وضعیت زنان و سعی در ترویج بی‌اعتقادی میان آنان داشته است. با کمال تأسف دیده می‌شود که بسیاری از دولت‌مردان بر این دیدگاه اتفاق نظر دارند و این ناامیدکننده است. اما به هر شکل، زنان برای مبارزه آماده هستند. این مبارزه محدود به فعالان حقوق زنان نمی‌شود بلکه همه جامعه زنان مصر آماده تغییر شرایط مردسالار جامعه هستند. باید به این مساله نیز توجه داشت که چه بخواهیم و چه نه، تغییرات در جوامع به وجود خواهند آمد. چنان‌که در ابتدای قرن بیستم، زنان حق تحصیل نداشتند، نمی‌توانستند کار کنندو حتی نمی‌توانستند همسران‌شان را خودشان انتخاب کنند. اما همه این مشکلات در جوامع مختلف به مرور تغییر کرد. لازم نیست که حتما یک فمینیست باشی تا از حقوق دفاع کنی! ضرب‌المثلی می‌گوید جنگیدن همیشه به معنی پیروزی نیست.

مرسی (تحت‌لوی) متخصص امور ایران است که در میان مدیران مرسی قرار دارد. در عین حال و میان مشکلات زیاد، مصر و ایران علاقه‌مندی‌های متضادی نیز دارند. برای مثال متحد شدن با عربستان یکی از اهداف اصلی مصر است.

۴ در انقلاب مصر، زنان نقش فعالی داشته‌اند. آنها هم در خیابان‌ها و تحریر و هم در فضای مجازی بسیار فعالیت اثر گذاری داشته‌اند. با این وجود به نظر می‌رسد هنوز امکان حضور اجتماعی و سیاسی برای زنان در جامعه مصر وجود ندارد. نظر شما در این باره چیست؟

با توجه به گستردگی فعالیت‌های جامعه زنان در مصر، گروه‌های سیاسی اخوان‌المسلمین و سلفی‌ها به صورت روشن و بنیادین با فعالیت و حضور زنان در جامعه مصر موافق نیستند. آنها در تلاش‌اند که بگویند همسر مبارک،

ادامه از صفحه ۶

واریختگی اجتماعی و تلاطم ساخت سیاسی

همزمانی این دو موضوع در حکم جدید نشان می‌دهد که «جنگ قدرت» بین وی و نظامیان وارد مرحله تازه شده است. تحکرات نیروهای سلفی در صحرای سینا که یکبار آن در حمله به یکی از پاسگاه‌های مرزی مصر منجر به کشته شدن ۱۶ سرباز ارتش شد، رابطه مستقیمی با تحولات کنونی این کشور دارد و با توجه به عکس‌العمل ارتش در مقابل این موضوع به نظر می‌رسد که مرسی «تک» ارتش را با «پانک» سیاسی جواب داده است. رئیس‌جمهوری هر چند ناچار شد در مقابل تحولات صحرای سینا از خود شدت عمل به خرج داده و با گروه‌های سلفی درگیر شود اما در پشت پرده تحولات درک کرده بود که این رویارویی می‌تواند ضمن مخدوش کردن اعتبار وی نزد اسلامگرایان به بازگشت ارتش به راس امور منجر شود. به همین دلیل مرسی یک سیاست «تقابل موضعی» در میدان عملیات سینا علیه سلفی‌ها را اتخاذ کرده و به موازات آن یک «تقابل سیاسی پیشگیرانه» در رقابت با نظامیان را در دستور کار خود قرار داد. تحولات جدید مصر نشان می‌دهد که مرسی و نظامیان طی رقابت خود برای کسب قدرت بیشتر و برتر در وضعیت واریختگی سیاسی – اجتماعی مصر بر لبه تیغ حرکت می‌کنند. موازنه قدرت در ساخت حاکم و رابطه آن با کمک‌های سالیانه واشنگتن به ارتش و دولت این کشور در پیوند با پیمان صلح «کمپ دیوید» به خصوص در مورد وضعیت صحرای سینا، دست هر کدام از بازیگران قدرت در ساخت سیاسی مصر برای اقدامات یکجانبه و مستقل را به میزان زیادی بسته است. به همین دلایل و با توجه به دیگر عوامل مرتبط با موضوع، حکم تازه مرسی نمی‌تواند پایان کار و فیصله‌بخش منازعات کنونی در هرم قدرت تلقی شود. این امر به خصوص از آنجا که ارتش در شرایط کنونی تنها نهاد مورد اعتماد متحدین غربی و اسرائیل به عنوان همسایه دردرسراز مصر به حساب می‌آید، طی روزهای آینده فشار بیشتری را بر رئیس‌جمهوری اسلامگرای این کشور وارد می‌کند. تحولات مصر در مسیر منازعات سیاسی – اجتماعی ریشه‌داری حرکت می‌کند که فعلا امید به ثبات و تحکیم قدرت یکجانبه توسط هر کدام از بازیگران حاضر در صحنه سیاسی – اجتماعی این کشور محال به نظر رسیده و باید در انتظار رخدادهای جدید و غیرقابل پیش‌بینی بود.

رومفلاد

ماه عشق ورزی به خالق هستی گرامی باد

در دعای سحر در مناجات خدای شونت

هرگز از یاد مبر من جامانده بسی محتاجم

با پرواخت بامیاز مبلغی هر چند اندک فروای

کودکی را سبز بسازید...

آدرس: تهران – شهرک غرب (قدس) بلسوار
فرحزادی – خیابان سفا – پلاک ۷۳
تلفن: ۸۸۵۶۱۸۳۶ – ۸۸۰۸۸۹۹۹
شماره پیام کوتاه: ۱۰۰۰۰۱۲۸۸
www.Darolekram.com